

Guía Docente				
Datos Identificativos				2023/24
Asignatura (*)	Fisioterapia do aparato bucofonador		Código	652G04039
Titulación				
Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Fisioterapia, Medicina e Ciencias Biomédicas			
Coordinación	Souto Camba, Sonia	Correo electrónico	sonia.souto@udc.es	
Profesorado	Souto Camba, Sonia	Correo electrónico	sonia.souto@udc.es	
Web				
Descripción xeral	Co estudo da materia de ?Fisioterapia do aparato bucofonador? preténdese que o alumno de Logopedia coñeza os métodos e técnicas que emprega a Fisioterapia para a valoración e tratamiento orofacial, respiratorio e da deglución en aquellas patoloxías de tipo orgánico e/ou psicosomático que afecten ao aparato bucofonador, identificando e integrando o papel dista modalidade terapéutica dentro da abordaxe multidisciplinar destes procesos.			

Competencias / Resultados do título		
Código	Competencias / Resultados do título	

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe			Competencias / Resultados do título
Identificar o marco conceptual e o paradigma de intervención que son propias da Fisioterapia.			B24
Coñecer os métodos de evaluación e tratamiento que son propios da Fisioterapia respiratoria e identificar a súa relevancia para o tratamiento do paciente disfáxico, o paciente traqueotomizado e outras patoloxías da voz.	A7 A8 A10		
Describir as diferentes fases da deglución do adulto e os diferentes niveis de regulación neurolóxica, establendo a súa relación coas causas de disfagia.	A1 A7 A10	B2 B5 B7	
Identificar os principais componentes dun protocolo clínico de valoración da deglución	A8 A9 A10	B16	
Definir os principais axentes físicos empregados en fisioterapia para a reeducación dos trastornos da deglución e da fala	A7 A8	B2 B7	
Identificar os principais procedementos terapéuticos de fisioterapia indicados para o tratamiento da dor orofacial.	A1 A7 A8	B2 B7	
Describir os principios xeráis da intervención de fisioterapia para o tratamiento das disfuncións da articulación temporo-mandibular. Identificar a relevancia da postura nestes procesos.	A1 A7 A8	B2 B7 B23	
Executar e interpretar as esporometrías simples e forzadas, nas súas dúas ramas, diferenciando a naturaleza dos procesos de tipo obstructivo e de tipo restrictivo.	A8 A10 A17 A29		

Executar a valoración do patrón ventilatorio, capacidade de expansión torácica, do diafragma e resto de músculos respiratorios, aplicando as escalas de valoración aceptadas internacionalmente.	A8 A10 A17 A29		
Elaborar un traballo de revisión en equipo, efectuando unha análise crítica sobre a temática obxeto de estudo, e empregando os recursos multimedia de documentación. Realizar a súa exposición na aula.	A30 A32	B13 B17 B23 B24	C1 C3 C7

Contidos	
Temas	Subtemas
Unidade temática I: Fundamentos da Fisioterapia.	- Marco conceptual de Fisioterapia. - Modalidades terapéuticas da Fisioterapia. - Estudo da postura corporal e a súa relevancia para as diferentes función do aparato bucofonador.
Unidade temática II: Fisioterapia Respiratoria	- A ventilación pulmonar: Mecánica respiratoria. Valoración dos volumen e fluxos pulmonares. Valoración do patrón respiratorio e da función muscular respiratoria - Fisioterapia Respiratorio: Concepto, obxetivos e procedementos. - Protocolo de Fisioterapia Respiratoria en diferentes afeccións do aparatobucofonador.
Unidade temática III: Fisioterapia Orofacial e miofuncional nas disfuncións da deglución e da voz	- A deglución no adulto - Protocolo clínico de valoración e tratamiento fisioterápico das alteraciones funcionais da deglución - Reeducación das disfonías funcionais.
Unidade temática IV: Fisioterapia analxética.	- A dor orofacial e a Fisioterapia analxésica - Protocolos de tratamiento fisioterápico nas disfuncións da articulación temporo-mandibular.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Aprendizaxe colaborativa	A8 A9 A10 A29 A30	14	10	24
Sesión maxistral	A1 A7 A8 A9 A10 A17 A7	14	28	42
Proba obxectiva	A1 A7 A8 A9 A10 B7 B16	0.5	15	15.5
Lecturas	A7 A32 B5	0	8	8
Traballos tutelados	A32 B2 B5 B7 B13 B17 B23 B24 B2 C1 C3 C7	2	20	22
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descripción

Aprendizaxe colaborativa	Conxunto de procedementos de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicacións, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa convxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo.
Sesión maxistral	<p>Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunas preguntas dirixidas aos estudiantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.</p> <p>A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.</p> <p>Empregarase para os temas de maior complexidade do temario.</p> <p>Durante o seu desenvolvemento, integraranse de xeito puntual metodoloxías de discusión dirixida.</p> <p>No caso de que a matrícula do estudiantado non posibilite a súa realización presencial, será sustituida por clases expositivo participativas en tempo real a través da ferramenta Microsoft Team e/ou clases coa presentación audio previas. Se complementan con actividades dirixidas ao alumnado, coa finalidade de facilitar a aprendizaxe e integrar coñecementos.</p>
Proba obxectiva	Proba obxectiva tipo test de opción múltiple
Lecturas	<p>Durante o curso o alumno realizará a lectura de catro artigos seleccionados, complementarios aos contidos desenvolvidos no aula, e que reforzarán o traballo durante o curso.</p> <p>O alumno deberá cumplimentar un cuestionario de cada lectura a través da plataforma moodle, respondendo a unha serie de cuestión formuladas polo profesor.</p>
Traballos tutelados	Asiganranse ao comezo de curso unha serie de traballos para o seu desenvolvemento en grupo e exposición final por parte dos estudiantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Sesión maxistral	<p>Realizarase atención personalizada para a aclaración daquellos conceptos que resulten de difícil comprensión durante as sesións maxistráis, e que o desenvolvemento das sesións de discusión ou prácticas non consiga resolver.</p> <p>Tamén no desenvolvemento do traballo grupal tutelado.</p> <p>As tutorías serán presenciales ou a través das plataforma teams.</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descripción	Cualificación
Aprendizaxe colaborativa	A8 A9 A10 A29 A30	<p>Realizase avaliación continuada atendendo aos siguientes criterios:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asistencia e puntualidade - Integración dos coñecementos teóricos - Participación activa nas sesións de discusión e de traballo	20
Proba obxectiva	A1 A7 A8 A9 A10 B7 B16	Evaluánse os coñecementos teóricos en relación aos contidos formativos impartidos durante as leccions magistrais e fruto das actividades desenvolvidas na aula e fora da mesma	40
Traballos tutelados	A32 B2 B5 B7 B13 B17 B23 B24 B2 C1 C3 C7	Avaliarase o traballo presentado polos alumnos, así como a exposición e defensa realizada a final de curso	30
Lecturas	A7 A32 B5	Os alumnos cumplimentarán un cuestionario de moodle por cada unha das lecturas efectuadas.	10

Observacións avaliación

O resultado da avaliación será o resultado da suma de todas as partes, sendo necesario acadar un 5 para superar a materia.

En función dos requerimientos académicos de cada curso, as porcentaxes asignadas a cada parte poderán variar. En ningún caso a avaliación da proba mixta poderá ser inferior ao 40% da calificación, nin a avaliación continuada (prácticas de laboratorio e traballos tutelados) ser superior ao 60%. O Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial ou con dispensa académica de exención de asistencia terá os mesmos requerimientos de avaliación que o tempo completo.

A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometía: o/a estudiante será cualificado con ?suspenso? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederse a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario (Regulamento disciplinar do estudiantado da UDC)

Fontes de información

Bibliografía básica	<p>- - Mc Gozan, Jefferies, Turley. (2005). Lo esencial en aparato respiratorio.. Madrid: Elsevier</p> <p>- - Borrás S, Rosel V. (2005). Guía para la reeducación de la deglución atípica y trastornos asociados. . Valencia: naullibres</p> <p>- - Bartuilli M, Cabrera PJ, Periñán C. (2007). Guía técnica de intervención logopédica Terapia Miofuncional. . Madrid: Síntesis</p> <p>- - Le Métayer M (1995). Reeducación cerebromotriz del niño pequeño. Educación Terapéutica. . Aspace Navarra ? Masson: Barcelona</p> <p>- - Junquero M. (2000.). Tracto Orofacial. En: X Jornadas de Fisioterapia. Escuela Universitaria de Fisioterapia ONCE. La hemiplejia. . Escuela Universitaria de Fisioterapia ONCE. La hemiplejia. Escuela Universitaria de Fisioterapia On</p> <p>- - Okenson J.P. (1999). Tratamiento de oclusión y afecciones temporomandibulares. Harcourt Brace: Madrid</p> <p>- - Hislop H., Montgomery J. (1996). -Pruebas Funcionales musculares.. Madrid: Marbán S.L</p> <p>- - Le Hueche F., Allali A. (1993). Anatomía y fisiología de los órganos de la voz y del habla. Barcelona: Masson</p> <p>- - Pardo C. (2006). Cáncer del tracto aerodigestivo superior: biomecánica postquirúrgica del complejo cervical. Tratamiento fisioterápico de las secuelas. . Fisioterapia</p> <p>- - Bernabeu Guitart M. (2002). Disfagia neurógena: Evaluación y tratamiento. . Fundació Institut Guttmann. Institut Universitari UAB</p> <p>- - Bleeckx D. (2004). Disfagia. . Madrid: McGraw-Hill Interamericana</p> <p>- - Monge R. (2005). Ejercicios de terapia miofuncional. . Barcelona: Lebón</p> <p>- - West J (2002). Fisiología Respiratoria. . Madrid: Editorial Médica Panamericana</p> <p>- - XIII Jornadas de Fisioterapia. (2003). Fisioterapia en la articulación temporomandibular.. Universidad Autónoma de Madrid: Madrid</p> <p>- - Asociación Española de Fisioterapeutas. (2003.). Fisioterapia Orofacial y de reeducación de la deglución. Madrid: Elsevier</p> <p>- - Puyuelo M, Póo P, BAsil C, Le Métayer M. (1996). Logopedia de la parálisis cerebral. Diagnóstico y tratamiento. . Barcelona: Masson</p> <p>- - Zambrana N., Dalva L. (1998). Logopedia y ortopedia maxilar en la rehabilitación orofacial. Tratamiento precoz y preventivo. Terapia Miofuncional. . Barcelona: Masson</p> <p>- - Valenza G, González L, Yuste MªJosé. (2005). Manual de Fisioterapia Respiratoria y Cardíaca. . Madrid: Síntesis</p> <p>- - Wilson ? Pauwels, Akenson, Stewart, Spacey. (2003). Nervios Craneales. En la salud y en la enfermedad. . Madrid: Panamericana</p> <p>- - Castillo Morales, R. (2002). Terapia de Regulacao orofacial. . Sao Paulo: Ediciones Científicas Menon</p> <p>- - Servera E, Sancho J, Zafra MJ. (2003). Tos y enfermedades neuromusculares. Manejo no invasivo de las secreciones respiratorias. Archivos de Bronconeumología</p> <p>- - Sancho J., Vergara Lozano P., González Doniz L. (2004). Trastornos de la deglución y neumonía por aspiración en las enfermedades neuromusculares. . Revista Iberoamericana de Kinesiología y Fisioterapia. Madrid: Elsevier</p> <p>- Clavé, P, Verdaguer A, Arreola V. (2005). Disfagia orofaríngea en el anciano. Medicina Clinica</p> <p>- Cámpora H, Falduti A. (2015). Deglución de la A a la Z. Ediciones Journal</p> <p>- Jaime Paniagua, Franklin Susaníbar, Patricia Murciego, Paula Giménez, Raquel García (Coordinadores). (2019). DISFAGIA. De la evidencia científica a la práctica clínica. GIUNTIEOS</p>
---------------------	--

Bibliografía complementaria	<p>- - López C, Marcos JM, Omenedes PA, Herrero P. (2005). Adaptación fisioterapéutica de una ayuda técnica en una niñas con parálisis cerebral. Beneficios de dicha adaptación.. Fisioterapia</p> <p>- - Barroso LA, García LA. (2003). Experiencia en educación terapéutica sobre las disfunciones de la alimentación con alumnos de un colegio de educación especial. Fisioterapia</p> <p>- - Rodríguez B, Mesa J, Paseiro G, González L. Síndromes posturales y reeducación postural en los tra (2004). Síndromes posturales y reeducación postural en los trastornos temporomandibulares.. Revista Iberoamericana de Fisioterapia y Kinesiología</p> <p>- - Nuñez F., Maldonado M., Suárez C. (2000.). Cuidados y Rehabilitación del paciente traqueostomizado. . Oviedo: Servicio de publicaciones Universidad de Oviedo.</p> <p>- - Winstock A (2005). Eating and drinking dificultéis in children A guide for practitioners. . Liverpool: Speechmark Publishing</p> <p>- - Viñas S., Amado ME, Escribano M, Fernández A, Riveiro S, Patiño S. (2004). Tratamiento fisioterápico de las alteraciones posturales y los reflejos orales en la parálisis cerebral infantil y otras alteraciones neurológicas. Ayudas técnicas para la alimentación. . Fisioterapia</p> <p>- - Pérez de la Cruz S (2007). Tratamiento y evaluación de las deficiencias motoras en el aula.. Revista Iberoamericana de Fisioterapia y Kinesiología</p> <p>
</p>
-----------------------------	--

Recomendacions

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía dos órganos da audición e a linguaxe/652G04001

Fisioloxía dos órganos da audición e a linguaxe/652G04006

Patoloxía da audición. voz e deglución/652G04015

Alteracións de base neurolóxica e anatómica/652G04021

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Rehabilitación do aparato bucofonador e da deglución/652G04035

Materias que continúan o temario

Observacións

Para

axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable e cumplir cos obxectivos estratéxicos do Plan Green Campus da Facultade de Fisioterapia, os traballos documentais que se realicen nesta materia poderanse solicitar tanto en formato papel como virtual ou soporte informático. De realizarse en papel, seguiránse na medida do posible as seguintes recomendacións xerais:- Non se utilizarán plásticos.- Realizaranse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.- Evitarse a realización de borradores.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías